

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 28124/2023
30.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића, Мирјане Андријашевић, Весне Мاستиловић и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., чији је пуномоћник Марија Трајковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1270/23 од 05.07.2023. године, у седници већа одржаној дана 30.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1270/23 од 05.07.2023. године, као изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене, **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1270/23 од 05.07.2023. године у делу става првог изреке којим је одбијена као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 14853/19 од 23.11.2022. године у делу става трећег изреке у односу на захтев за исплату инвалиднине за период од јануара 2021. године закључно са јулом 2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 14853/19 од 23.11.2022. године у наведеном делу, тако што се **ОДБИЈА** као **неоснован** тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу АА из села ..., на име неисплаћених месечних износа инвалиднине за период од јануара 2021. године закључно са јулом 2021. године, исплати:

- за јануар 2021. године износ од 49.289,38 динара, са законском затезном каматом од 10.02.2021. године до исплате,
- за фебруар 2021. године износ од 49.959,32 динара, са законском затезном каматом од 10.03.2021. године до исплате
- за март 2021. године износ од 54.195,44 динара, са законском затезном каматом од 09.04.2021. године до исплате
- за април 2021. године износ од 51.749,38 динара, са законском затезном каматом од 11.05.2021. године до исплате

- за мај 2021. године износ од 51.069,60 динара, са законском затезном каматом од 10.06.2021. године до исплате
- за јун 2021. године износ од 53.536,98 динара, са законском затезном каматом од 10.07.2021. године до исплате
- за јул 2021. године износ од 13.749,83 динара, са законском затезном каматом од 10.08.2021. године до исплате.

У преосталом делу, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1270/23 од 05.07.2023. године се **ОДБИЈА**, као неоснована.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1270/23 од 05.07.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 14853/19 од 23.11.2022. године, у ставовима првом, трећем и четвртном изреке, којима је дозвољено објективно преиначење тужбе, усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу, на име накнаде штете због неисплаћених износа доспеле инвалиднине, за период од 08.07.2016. године до 08.07.2021. године, исплати износ од 2.302.998,90 динара, односно одређене појединачне месечне износе у спорном периоду, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате, све ближе наведено у ставу трећем изреке првостепене пресуде, као и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 75.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ...10/23, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је решењем Секретаријата за друштвену делатност у Ђаковици од 25.08.1988. године признато право војног инвалида мира четврте групе са 80% сталног инвалидитета, са правом на личну

инвалиднину почев од 01.12.1988. године па надаље, све док постоје законски услови за коришћење оствареног права. Тужена у периоду од јула 2016. године закључно са јулом 2021. године није исплаћивала тужиоцу инвалиднину, која према налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке у спорном периоду износи 2.302.998,90 динара.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су применили материјално право из одредбе чл. 172, 186. и 277. став 1. Закона о облигационим односима и усвојили постављени тужбени захтев.

По оцени Врховног суда, нижестепене одлуке су правилне у делу у којем је одлучено о тужбеном захтеву за обавезивање тужене на накнаду штете у виду неисплаћених месечних инвалиднина за период од јула 2016. године закључно са децембром 2020. године. Ово због тога што је тужиоцу решењем Секретаријата за друштвену делатност Ђаковица од 25.08.1988. године признато својство мирнодопског војног инвалида четврте групе са 80% сталног инвалидитета, са правом на личну инвалиднину почев од 01.12.1988. године, коју му тужена у наведеном периоду није исплатила. На тај начин тужена је без правног основа и оправданог разлога незаконитим радом својих органа поступила супротно одредбама Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица („Службени лист СРС“ бр. 54/1989, „Службени гласник РС“ бр. 137/2004 ... 50/2018), који се примењивао до 01.01.2021. године) и на тај начин повредила тужиоцу право на мирно уживање имовине прокламовано чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Супротно наводима ревизије, основ потраживања неисплаћених месечних износа инвалиднине по својој правној природи није исплата повремених потраживања, већ накнада штете у смислу члана 172. Закона о облигационим односима, у ком случају камата тече од дана доспећа сваког појединачног износа на основу члана 186., у вези члана 277. Закона о облигационим односима, како су то правилно закључили нижестепени судови.

Међутим, нижестепени судови су одлучујући о тужбеном захтеву за исплату инвалиднине у периоду од јануара 2021. године закључно са јулом 2021. године пропустили да примене одредбе Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица („Службени гласник РС“ број 18/20). Тим законом уређују се права и услови за остваривање права и цивилних инвалида рата, између осталих и права на личну инвалиднину.

Законом о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, којим су уређена права и услови за остваривање цивилних инвалида рата, за која се средства обезбеђују у буџету Републике Србије и буџету јединице локалне самоуправе (члан 1. и члан 4.) прописано је да држављанство Републике Србије, као услов прописан законом, подразумева постојање тог држављанства у време подношења захтева за признавање, као и за време остваривања права признатих по том закону (члан 31). Права по том закону су и лична инвалиднина и ортопедски додатак (члан 32). Та права одређују се у месечним износима и доспевају

након што решења о признатом праву постане коначно и правноснажно, а исплаћује се уназад (члан 33). Према одредби члана 191. наведеног закона, кориснику који нема држављанство Републике Србије коме су призната права по законима који престају да важе почетком примене овог закона, престају призната права даном почетка примене овог закона уколико није стекао држављанство Републике Србије (осим за ратног војног инвалида који је стекао право по основу члана 5. тачка 2. - 7. до ступања на снагу овог закона). Тужилац је стекао право на инвалиднину са признатим својством војног инвалида мира четврте групе са 80% сталног инвалидитета, према наведеним решењима Републике Србије, Косово и Метохија, Скупштина општина Ђаковица, по прописима који су престали да важе почетком примене овог закона. Према одредби члана 211. став 1. наведеног закона, даном почетка примене овог закона престаје да важи и Закон о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица („Службени гласник СРС“ бр. 54/89 и „Службени гласник РС“ бр 137/04, 69/12- УС и 50/18) и Закона о правима цивилних инвалида рата („Службени гласник РС“ бр 52/96) на основу којих су донета решења на којима тужилац темељи право на инвалиднину. Према цитираним одредбама, битно је било да тужилац докаже да има држављанство Републике Србије и на дан ступања на снагу наведеног закона. Закон о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица ступио је на снагу 8. дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“ и примењује се од 01.01.2021. године.

Према одредбама члана 199. став 1. Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, првостепени орган, по службеној дужности, до дана почетка примене овог закона донеће решења којима ће права признати по прописима који важе до почетка примене овог закона превести и признати у складу са овим законом, па тако и личне инвалиднине и ортопедски додатак.

О свим наведеним околностима који се тичу евентуалних права тужиоца по поступању на снагу и од почетка примене Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида и чланова њихових породица, које су од значаја за остваривање права на инвалиднину и ортопедски додатак од стране тужиоца у периоду од 01.01.2021. године па надаље, на који период се односи тужбени захтев, тужилац није навео ниједну релевантну чињеницу, према којој би могао та права остваривати и у овом периоду. Напротив, и за тај период тужилац темељи захтев на решењима чије важење је престало, па органи тужене нису ни били у обавези да по таквим решењима поступају. Према томе је тужбени захтев тужиоца неоснован за период од 01.01.2021. године закључно са јулом 2021. године. Стога је Врховни суд на основу одредбе члана 416. став 1. ЗПП у том делу преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев.

Правилна је и одлука о трошковима првостепеног поступка, јер је донета правилном применом чл. 153, 154. и 163. ЗПП према вредности захтева са којим је тужилац успео у спору. Имајући у виду незнатан успех тужене у поступку, по оцени Врховног суда не припада јој право на накнаду трошкова жалбеног и ревизијског поступка.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом, а на основу члана 414. став 1. истог закона као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић